

Verkiezingen in India

Auteur(s):

Ruyter van Steveninck, M.A. de

Verschenen in:

ESB, 81e jaargang, nr. 4058, pagina 441, 15 mei 1996

Rubriek:

Redactioneel

Trefwoord(en):

ontwikkelingseconomie, india

Vorige week werd duidelijk dat in de landelijke verkiezingen in India de Congrespartij een daverende nederlaag had geleden. Sinds het land in 1947 onafhankelijk werd is de Congrespartij slechts vier jaar niet aan het bewind geweest. Wat voor gevolgen heeft deze verkiezingsuitslag voor wat wel eens de grootste democratie ter wereld wordt genoemd?

In zekere zin kan India beschouwd worden als een schoolvoorbeeld van mislukt ontwikkelingsbeleid, zeker in vergelijking met de Oostaziatische successlanden. India kent een lage economische groei, een nog lagere economische groei per hoofd van de bevolking, een sterke afhankelijkheid van de landbouwsector, massale armoede, een alfabetiseringsgraad van minder dan 50%, en een kindersterftepercentage van bijna 10. Toch heeft het land de beschikking over vruchtbare landbouwgrond en een enorme binnenlandse markt (van nu ruim 900 miljoen inwoners). Verder wijzen de successen van Indiasche ondernemers buiten India (in Afrika, de Arabische wereld en het Caraïbisch gebied) er op dat culturele factoren geen overheersende rol kunnen spelen.

Hoewel India nooit een echte centraal geleide economie als de Sovjet Unie heeft gekend, is de invloed van de staat altijd erg groot geweest. Bovendien is de economie tot begin jaren negentig middels tarieven en quota's grotendeels van de wereldmarkt afgeschermd gebleven. Sterke kaste-tegenstellingen, een overmaat aan regelgeving, alsmede een lage prioriteit voor onderwijs resulteerde in niet alleen in lage groeicijfers, maar ook in een relatief scheve inkomensverdeling. Momenteel kent India dan ook het grootste aantal armen ter wereld.

De naar binnen gerichte economische koers veranderde in 1991 met het aantreden van P.V. Narasimha Rao als Minister-president en Manmohan Singh als minister van Financiën. Exporterende bedrijven kregen meer ruimte, buitenlandse investeringen werden aangemoedigd, de verlammeende regelgeving werd iets verzacht, het industriële licentiesysteem (dat het opzetten van nieuwe bedrijven ernstig bemoeilijkte) werd afgeschaft en de wisselkoers werd vrijgelaten, waardoor Indiasche exporten concurrerender werden. Hoewel Rao zeker vorderingen gemaakt heeft, zijn zijn resultaten, doordat hij ten koste van alles conflicten wilde vermijden, bescheiden gebleven.

Op dit moment is het nog onduidelijk uit welke partijen de nieuwe regering zal worden samengesteld. De zetelverdeling in het Lagerhuis tussen de drie grootste partijen, de hindoe-nationalistische Bharatiya Janata Partij (BJP) met 181 zetels (van de 545), de Congrespartij (CP) met 136 en het verenigde Nationale Front/Links Front (NFLF), is zodanig dat geen partij de absolute meerderheid heeft gehaald¹.

Wat heeft deze verkiezingsuitslag verder voor consequenties met betrekking tot het toekomstig economisch beleid? Hoewel vooral de BJP en het NFLF in de aanloop van de verkiezingen anti-markt retorica hebben laten horen, lijkt er grote consensus te bestaan dat de recente hervormingen niet moeten worden teruggedraaid. Maar niet teruggedraaien alleen is niet genoeg: op tenminste nog twee gebieden zijn hervormingen essentieel².

In de eerste plaats is er dringend behoefte aan verdere sanering van de overheidsfinanciën. Veel subsidies worden niet gerechtvaardigd door marktfalen, en komen ook niet terecht bij de armere delen van de bevolking, maar drukken wel zwaar op de staatsbegroting. Privatisering van verliesgevende staatsbedrijven, die bekend staan om hun notoir lage productiviteit, brengt niet alleen geld in de staatskas, maar kan ook (voorheen publieke) dienstverlening sterk verbeteren. Iedereen die in India wel eens, zonder te beschikken over machtige politieke connecties, een telefoonaansluiting heeft aangevraagd zal weten hoe betere dienstverlening het leven veraangenaamt.

Ten tweede dient nog steeds veel contraproductieve regelgeving te worden afgeschaft, met name op de arbeidsmarkt. Een extreem starre arbeidswetgeving maakt het bedrijven onmogelijk om mensen te ontslaan of om verliesgevende delen van grotere bedrijven te sluiten. Aangezien elke ondernemer zich nu wel tien keer bedenkt voor hij iemand inhuurt (waar hij immers nooit meer van af komt), zal flexibilisering de werkgelegenheid ongetwijfeld een positieve stimulans geven.

Helaas bestaat op beide gebieden zware weerstand tegen hervormingen, omdat er te veel mensen zijn die niet alleen te veel te verliezen hebben, maar ook genoeg macht hebben om veranderingen te blokkeren. De machtige positie van de vakbonden, en hun meerdere malen getoonde bereidheid het openbare leven volledig plat te gooien, vormt hierbij een belangrijk struikelblok. Bovendien mag de potentiële instabiliteit van de nieuwe coalitie niet worden onderschat. Aangezien de CP beslist niet met de BJP wil regeren, zal de toekomstige regeringscoalitie afhankelijk zijn van kleinere regionale of kaste-afhankelijke partijen. Dit zal het bezuinigingsproces niet vergemakkelijken, aangezien elk van deze partijtjes ongetwijfeld een prijs voor zijn medewerking zal vragen.

In Oost-Azië heeft een aantal landen binnen één generatie de stap van ontwikkelingsland naar ontwikkeld land gemaakt. De sleutel tot

hun successen was het besef dat de wereldmarkt misschien bedreigingen, maar vooral ook kansen biedt. Voor India, met zijn eeuwenlange traditie van 'swadeshi' (zelfvoorziening) zal dat misschien een grotere omschakeling zijn. Bovengenoemde hervormingen zouden een belangrijke eerste stap zijn.

1 Op 12 mei waren nog 31 zetels niet toegewezen, *Financial Times*, 13 mei 1996.

2 India - Tiger or tortoise, *The Economist*, 27 april 1996, blz. 23-27